

Scherpslijpen tot in de puntjes

Iedereen weet: scherpe scalers en scherpe curettes werken zoveel fijner. Zeker nu we proberen aerosolen zoveel mogelijk te voorkomen door meer met handinstrumenten te werken, vormt dat een goede aanleiding om (vaker) kritisch naar ons handinstrumentarium te kijken. Bovendien voorkom je met scherp instrumentarium dat je het subgingivale tandsteen bruneert. Het is mijn zeer gewaardeerde collega Coen Kuit die me een paar jaar geleden leerde dat handinstrumenten heel goed geslepen kunnen worden met behulp van een rood handstuk met daarin een arkansassteentje. Mijn toevoeging voor dit artikel is de microscoop. Daarmee heb je een mooie en snelle methode in je praktijk om instrumenten heel nauwkeurig te kunnen slijpen. **door James J.R. Huddleston Slater**

Om te beginnen: het slijpen onder de microscoop is meteen een mooie oefening om met de allersterkste vergroting van de microscoop te leren werken. Meestal gebruiken we bij tandheelkundige behandelingen een kleinere vergroting, omdat daarmee het scherptedieptedeel (de afstand waarbij je je werkveld scherp ziet) nog acceptabel is. Bij een sterkere vergroting merk je dat het scherptedieptedeel heel gering begint te worden. Je hebt echter de sterkste vergroting nodig om details bij het slijpen echt goed te kunnen zien.

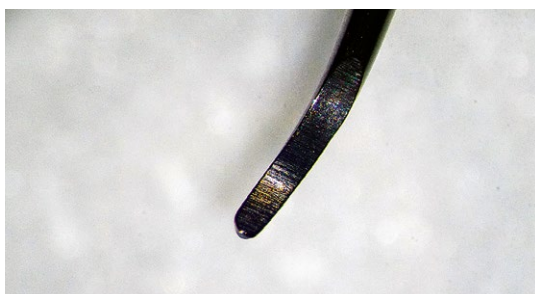
Wat je verder nodig hebt: een rood hoekstuk (koeling is niet nodig, dus een oud hoekstuk is prima) en een arkansassteentje met een recht verloop. Een rond of ovaal steentje is niet geschikt, ofschoon dat ovale steentje makkelijk rechtgemaakt kan worden door deze op volle toeren tegen een stukje metaal aan te laten draaien. En als laatste een brownie en een plastic teststaafje.

Dr. James J.R. Huddleston Slater (ACTA, 1972) is tandarts-gnatholoog en heeft een eigen praktijk in Groningen. Hij houdt zich naast de algemene tandheelkunde bezig met de diagnostiek en behandeling van patiënten met chronische aangezichtspijn. Hij is gastdocent aan het UMC Groningen.

Op **afbeelding 1-2** is een ietwat botte curette te zien. Als je goed kijkt, zie je dat de snijkant best is afgerond – daar heb je dus die sterke vergroting voor nodig. De afgeronde hoek verklaart waarom de curette niet meer scherp voelt.

Met behulp van de microscoop (**afbeelding 3-4**) is het mogelijk om het rechte deel van het arkansassteentje heel precies tegen de snijkant van de curette aan te zetten. Let op: de curettes 1,2, 11,12,13,14,15,16,17 en 18 hebben maar één snijkant (de niet-snijdende kant ziet er scherp uit, maar wordt ►

Afb. 1-2 Een ietwat botte curette. Dankzij de sterke vergroting is te zien dat de snijkant best is afgerond en dat verklaart waarom de curette niet meer scherp voelt.

Afb. 3-4 Het arkansassteentje is met de microscoop exact tegen het werkblad te plaatsen.

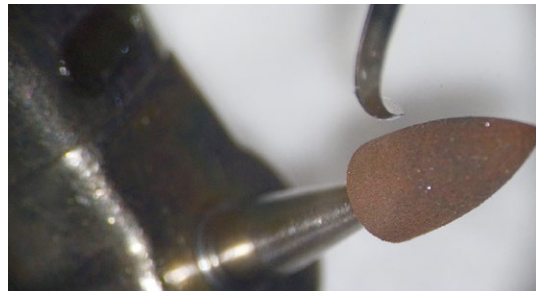
Afb. 5 Na het slijpen zie je meteen dat het werkblad weer scherp is.

Afb. 6 Ook de bovenkant van het werkblad moet worden meegenomen, want daarmee maak je een mooie scherpe hoek.

Afb. 7 Na het slijpen van de boven- en de zijkant, heb je meteen eer van je werk.

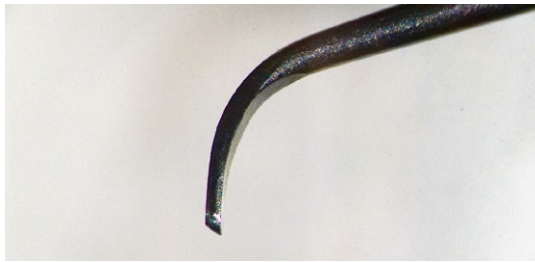
Afb. 8-9 Na afloop van het slijpen worden de geslepen instrumenten nog even gepolijst met een brownie. Dat maakt ze gladder en dus beter reinigbaar, maar houdt je instrumenten ook langer scherp.

niet gebruikt en hoeft dus ook niet geslepen te worden). Het toerental van het rode handstuk ligt rond de 5000 toeren (langzaam dus, zeker niet vol gas gaan). Het belangrijkste deel van de curette is de punt. Deze wordt het meest gebruikt en moet helemaal rondom worden geslepen. Het kan handig zijn om de draairichting van het handstuk om te keren, om wegglijden van de arkansassteen bij het slijpen te voorkomen.

Na het slijpen is duidelijk te zien dat de afgeronde delen er nu weer scherp uitzien (afbeelding 5). Nu pakken we de 'bovenkant' mee, zodat het blad helemaal superscherp wordt (afbeelding 6). Ook nu is het belangrijk om helemaal de punt mee te nemen, want juist die wil je scherp hebben. Als je voor het eerst slijpt, dan ben je waarschijnlijk onder de indruk van de mooie gladder vlakken die je creëert (afbeelding 7)

en vergeet je misschien dat die grotere vlakken niet gebruikt worden bij het behandelen. Het zijn juist de punten die je bij de behandelingen nodig hebt. Het is dus zaak om echt de punt te pakken en je daarop te focussen.

Na afloop van het slijpen polijst ik de geslepen instrumenten met een brownie (afbeelding 8-9). Door een glad oppervlak te creëren maak ik de instrumenten beter reinigbaar en blijven ze langer scherp. Nu ziet het instrument er werkelijk als nieuw uit (afbeelding 10-11). Met een plastic teststaafje weet je direct of je succesvol bent geweest. Duidelijk is te zien dat dit instrument echt mooi scherp is. Ik label de instrumenten dan met een siliconenring. Is het instrument tijdens het behandelen bot geworden, dat hoeft je alleen het ringetje eraf te halen en kan het instrument na het steriliseren direct

Afb. 10-11 Klaar! De instrumenten zien er weer als nieuw uit en, belangrijker, ze zijn ook weer net zo scherp als toen je ze kocht.

Afb. 12 De scherpte wordt getest met een plastic teststaafje.

Afb. 13-14 De korrelgrootte van een Sidekick van Hu Friedy is veel grover dan die van een arkansassteentje. Je kunt met dit steentje dus veel scherper slijpen.

Afb. 15-16 Deze H6/H7-scaler heeft een behoorlijke deuk, maar is nog wel te redden met een slijpbeurt onder de **microscop**.

worden geïdentificeerd en apart gehouden worden zodat het opnieuw geslepen kan worden. Dat maakt dat je dus altijd van tevoren weet of je instrumenten scherp zijn.

Ik heb de korrelgrootte van de arkansassteen vergeleken met die van de HuFriedy Sidekick (afbeelding 13-14), een apparaat dat we voorheen wel gebruikten om instrumenten te slijpen. Ik vergelijk de slijpsteen omdat ik bang was dat mijn arkansassteen misschien te grof zou zijn voor herhaald slijpen. Gelukkig is de arkansassteen veel minder grof dan het slijpdeel van de Sidekick en lijkt de arkansassteen dus veel vriendelijker voor het instrumentarium dan de Sidekick.

Als je lekker bezig bent met je instrumentarium, dan schrik je af en toe van hoe gehavend de werkbladen er soms uit kunnen zien. Deze H6/H7-scaler (afbeelding 15-16) heeft een

deuk opgelopen – onder de microscoop ziet het eruit als een zware aanrijding. Waarschijnlijk is het verslepen omdat het blad middenin bot is, maar de punt oogt toch nog redelijk scherp. Met de hier beschreven methode is de scaler binnen een mum van tijd weer als nieuw.

Hoeveel tijd kost slijpen op deze manier? Ja, de eersten zullen niet de snelsten zijn, maar na wat oefenen moet het lukken om binnen twee minuten een instrument om te toveren van bot naar net zo scherp als nieuw! Zeker als er een microscoop aanwezig is in de praktijk is het de moeite waard om het microscopisch slijpen eens te proberen en te ervaren!